

MYNDIGHEDERNE HAR INGEN HJEMMEL TIL AT PÅBYDE RETABLERING AF ØDELAGTE BESKYTTTEDE NATUROMRÅDER

TEKST /

TINA SELMA WEDEL
BJERREGAARD

Advokat-
fuldmægtig

&

FLEMMING ELBÆK

Advokat og
partner,
HaugaardBraad
Advokatfirma

Beskyttet § 3-natur må ikke ændres, og det er myndighedernes pligt at sikre, at det ikke sker. Sker det alligevel, er myndighederne forpligtet til at foranledige det ulovlige forhold lovliggjort. Byretten har i en afgørelse fastslået, at påbud om retablering kræver særskilt hjemmel, og en sådan findes ikke i naturbeskyttelsesloven. Myndighederne kan derfor ikke kræve, at den ødelagte naturtilstand genoprettes. Men **hvad betyder det så, når myndighederne skal "foranledige et ulovligt forhold lovliggjort"**, og hvilken betydning har det for beskyttelsen af fredede planter i artsfredningsbekendtgørelsen?

Beskyttede naturtyper omfatter heder, moser og vandområder som vandløb og søer. Ligeledes omfattet af bestemmelsen er ferske enge, strandenge, strandsumpe og biologiske overdrev. Myndighederne har ingen hjemmel til at påbyde retablering af ødelagte beskyttede naturområder, selv hvis grundejer aktivt har foretaget sig noget, som har ændret naturtypen.

Naturbeskyttelsesloven § 3 indeholder et forbud mod, at der foretages ændringer i tilstanden af beskyttede naturtyper. Beskyttede naturtyper omfatter heder, moser og vandområder som vandløb og søer. Ligeledes omfattet af bestemmelsen er ferske enge, strandenge, strandsumpe og biologiske overdrev.

Det er kun aktive foranstaltninger, som udføres i eller omkring beskyttede naturtyper, og som medfører at naturtypen ændres, der er omfattet af forbuddet.

Hvis naturtypen uden menneskelig påvirkning forandres, eksempelvis ved at træer, buske og lignende sår sig selv og derved over tid ændrer en naturtype, er en sådan ændring ikke omfattet af bestemmelsen. Undlader en ejer af en beskyttet naturtype at fjerne sådanne selvsåede træer

Fredede planter omfatter blandt andet forskellige bregnearter, blegblå anemone og alle arter af orkideer.

eller buske, er dette heller ikke omfattet af bestemmelsen.

Det betyder altså, at en ejer af et areal med en beskyttet naturtype ikke er forpligtet til at sørge for, at den beskyttede naturtype forbliver samme naturtype, så længe ejeren ikke aktivt foretager sig noget, som ændrer naturtypen.

NATURBESKYTTELSESLOVENS § 73, STK. 5

Naturbeskyttelseslovens § 73, stk. 5, pålægger myndighederne pligt til at foranledige ulovlige forhold lovliggjort, med mindre forholdet har underordnet betydning.

Myndighedernes pligt til at søge ulovlige forhold lovliggjort er et generelt princip i forvaltningsretten, og lovliggørelse kan ske enten ved retlig lovliggørelse eller ved fysisk lovliggørelse.

Ved retlig lovliggørelse meddeler myndigheden en efterfølgende dispensation til at ændre områdets karakter. Ved fysisk lovliggørelse forstås normalt, at der sker en tilbageføring af den fysiske tilstand til det oprindelige.

Således skulle man jo umiddelbart tro, at myndighederne har hjemmel i naturbeskyttelseslovens § 73, stk. 5, til at påbyde en grundejer eller en bruger at retablere et ødelagt beskyttet naturområde og føre dette tilbage til sin naturlige tilstand.

PRAKSIS

Retten i Hjørring afsagde den 28. marts 2019 dom i en sag, hvor en grundejer havde opdyrket to engarealer beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3. Engarealerne var blevet drænet og dyrket, og den flora, der ellers var kendetegnet for enge, var væsentligt præget af opdyrkningen.

Kommunen, som var myndighed, udstedte påbud om fysisk lovliggørelse og reetablering af arealerne. Reetablering skulle ske ved udpining af de tilførte næringsstoffer og ved at afslå det opdyrkede areal og fjerne det afslåede materiale fra engen 2 gange i de 2 følgende vækstsæsoner.

Retten udtalte, at påbuddets krav om reetablering af engflora var et krav om at genoprette den hidtidige tilstand. Til dette udtalte retten endvidere, at: Et sådant krav kan ikke stilles uden særskilt hjemmel. Naturbeskyttelseslovens § 73, stk. 5, hvorefter kommunen som tilsynsmyndighed skal foranledige et ulovligt forhold lovliggjort, indeholder ikke en sådan hjemmel, hvorfor betingelserne for at påbyde [...] at reetablere engfloraen ikke var opfyldt.

Retten slog således fast, at myndighederne ikke har hjemmel i naturbeskyttelseslovens § 73, stk. 5 til at kræve, at en grundejer genopretter den oprindelige naturtilstand, selvom det er grundejers aktive foranstaltninger, der har medført ændringen i naturtilstanden.

HVAD BETYDER DET, NÅR MYNDIGHEDERNE SKAL "FORANLEDIGE ET ULOVLIGT FORHOLD LOVLIGGJORT"?

Naturbeskyttelseslovens § 73, stk. 5, indeholder alene hjemmel til, at myndigheden kan påbyde grundejer at bringe et ulovligt forhold til ophør. Myndigheden kan ikke påbyde aktiv reetablering af den oprindelige naturtilstand, og myndigheden kan heller ikke påbyde, at der udarbejdes en reetableringsplan, jf. U.2018.1011V.

Konkret betyder det, at myndigheden kan påbyde en grundejer at fjerne en ulovlig indretning - eksempelvis at fjerne

et ulovligt nedlagt dræn eller ophøre med at dyrke et beskyttet areal. Myndigheden kan også påbyde, at ulovligt fjernede indretninger bringes tilbage. Myndigheden kan derimod ikke kræve, at en grundejer genopretter den oprindelige naturtilstand.

RETSVIRKNING I FORHOLD TIL ARTSFREDNINGSBEKENDTGØRELSEN

Artsfredningsbekendtgørelsen er bl.a. udstedt med hjemmel i naturbeskyttelsesloven, og bekendtgørelsens § 14, stk. 2, indeholder et forbud mod at beskadige eller fjerne fredede planter fra deres voksested. Fredede planter omfatter blandt andet forskellige bregnearter, blegblå anemone og alle arter af orkideer.

Bekendtgørelsens § 32, stk. 3, er identisk med naturbeskyttelseslovens § 73, stk. 5, og pålægger Miljøstyrelsen pligt til at foranledige ulovlige forhold lovliggjort, medmindre forholdet har underordnet betydning.

Artsfredningsbekendtgørelsen skal fortolkes i overensstemmelse med den lov, den er udstedt med hjemmel i, og derfor skal bekendtgørelsens § 32, stk. 3, fortolkes på samme måde som naturbeskyttelseslovens § 73, stk. 5.

Således følger det, at heller ikke Miljøstyrelsen har hjemmel i artsfredningsbekendtgørelsen til at kræve, at en ødelagt naturtilstand genoprettes. Miljøstyrelsen har således alene hjemmel til at kræve, at fjernelse eller beskadigelse af fredede planter ophører, og at fjernede individer sættes tilbage.

Miljøstyrelsen har ikke hjemmel til at stille krav om eksempelvis ny beplantning eller reetablering af ødelagte naturområder ■

